

Niinkuin tiedätte on se laitos, jonka toimesta sotavankeja tutkitaan ja jonka päällikkönä minä olen, sotilaallinen ja edustan tässä ominaisuudessani siis armeijaa.

Vankien alustavaa kuulustelua ja tutkintotyötä suunnittelin sillä edellytyksellä, että vangit tultaisiin tuomitsemaan sitä varten asetetuissa sota-oikeuksissa, joissa oikeudenkäynti on enemmän tai vähemmän summittainen, tarkoittaen asioiden nopeaa käsittelyä. Kun tiedossani oli, että ainakin 60,000 vankia oli tuomittava syntyi kysymys siitä, millä tavalla niitä nopeimmin mutta samalla kyllin tehokkaasti alustavasti tutkittaisiin ja syyllisiksi todistettaisiin. Päätin siitä syytä noudattaa seuraavaa menettelyä:

1:o Vangit kuulustellaan vahvistamani pöytäkirjakaavakkeen mukaan. Tämän mukaan vangilta kysytään tietoja ei ainoastaan hänestä itsestään vaan myös hänen johtajistaan, kiihoittajistaan ja kansarikoksellisistaan. Jälkimäiset tiedot pannaan kortteihin, joista muodostetaan aakkosellinen korttijärjestelmä.

2:o Vankien kotipaikkakunnan Suojeluskunnilta maaseudulla ja poliisiviranomaisilta kaupungeissa hankitaan pöytäkirjamuotoon laadituilla tiedustelukaavakkeilla tietoja vangin entisyydestä ja hänen suhtautumisestaan kapinaan.

3:o Punaisten asiapaperit kootaan kaikkialta maassamme ja lähetetään keskus-kansliaani Helsingissä, jossa niissä löytyvät nimet lyhyine selontekoineen itse asiakirjasta pannaan myös korttijärjestelmään n.s. todistusaineistokortteihin.

4:o Tutkimuksia täydennetään lisäksi todistajien kuulusteluillay.m. hankituilla tai saaduilla näytöksillä.

Toivottavaa on, että joskin vangit nyt tuomitaan siviilioikeuksissa, menettely niissäkin tulee olemaan ilman niitä mahdollisuuksia ja sitä perinpohjaisuutta, johon olemme tottuneet. Laki näistä valtiorikosoikeuksista tarkoittaaakin sitä ja onkin antanut niille sotilaallisen leiman.

Yhteistyömme tulee olla hyvä. Olen antanut Paikallis-päälliköilleni siitä syytä kaskyn parhaansa mukaan helpoittaa tehtäviänne.

Mitä todistusaineistokortteihin tulee, niin merkitään niihin ensin sen henkilön nimi, jota todistuskappale koskee. Siten esim. Tampere N:o 67 osoittaa, että tuo asiapaperi on löydehty Tampereelta ja on keskuslaitoksessani tuolla tavoin numeroitu. Jos nimi on otettu Punaisen kaartin (P.K.) palkkausluettelosta, vaatetusluettelosta j.n.e. on lyhentäen vain mainittu, mitä palkkaa hän on saanut tahi että on saanut vaatteita, kuten esim. sukkiapaitoja, kenkiä y.m. Nämä todistuskappaleet ovat tärkeitä siitä syytä, että ne näyttävät jotensakin perättömiksi väitteet pakoituksesta. Usein kylläkin voi niistä olla vähemmän hyötyä, koska luetteloissa ylimalkaan nimet ovat perin puutteellisesti merkityt, esim. vain J Peltonen, tahi pelkkä sukunimi Peltonen. Mutta toisaalta, kun tiedetään, missä vanki on sota-aikana ollut, ja mistä luettelo on saatu ja kun Keskuslaitoksessa vielä on aakkosellinen henkilö-korttijärjestelmä kaikista vangeista Suomessa, joista nähdään vankien täydelliset nimet, kotipaikka ja missä ne pidetään vangittuina, voi varsinkin ellei samannimistä toista vankia löydy, jommoisellakin varmuudella kohdistaa kortit oikeaan vankiin. Joka tapauksessa ne antavat tilaisuuden ja aihetta tarkkaan kyselyyn Oikeudessa. Itse todistuskappaleita sellaisinaan ei voida lähettää Oikeudelle jätettäväksi, elleivät ne koske vain yhtä ainoata henkilöä, mutta kyllä jäljennös niistä, jos katsotte tarpeelliseksi, ja on se silloin tilattava keskusvirastostani mainitsemalla samalla todistusaineiston N:o (esim. Tampere N:o 67).

Valitettavasti kaikkea todistusaineistoa ei vielä ole korteille merkitty. Se työ on loppuun suoritettu vasta Heinäkuun puolivälissä. Sentähden on järjestettävä käsiteltäväksi otettavat asiat siten, että Oikeuksille jätetään ainoastaan ne asiat, joissa tutkintopaperit sellaisinaan ilman todistusaineistokortteja näyttävät vangin syyllisyyden, vaikka on syytä otaksua heidän syyllisyyttään, saakoot sen takia odottaa tuomiotaan, kunnes voin paikallis-päällikön tilauksesta hänelle lähettää niitä mahdollisesti koskevat todistusaineistokortit. Ja luulen, että Oikeuksilla on riittävästi työtä siihen asti selviä juttuja käsitellessä ilman todistusaineistokortteja.

Kun tutkimukset samaten heinäkuun puoliväliin mennessä päättyvät ja Paikallis-päällikköjen kanslioissa samaan aikaan ovat valmistuneet kortit, jotka sisältävät vankien kertomukset muista rikoksellisista, voin siitä alkaen vasta lähettää pöytäkirjoihin liitettäväksi kortit, jotka osoittavat vangin syyllisyyden toisten kertomusten perusteella.

Voidaksenne perin pohjin tutustua tutkimusmenettelyyn olisi ehken syytä alaisiltani Paikallis-päälliköiltä lähemmin tiedustella tätä. He tulevat anta-

Helsingissä 1918

maan Teille kernaasti kaikki tiedot tutkimuksistaan, kanslioitensa ja Keskuslaitokseni työjärjestelystä ja työtavasta.

Decentralisoimisen hyödyn vuoksi paikallispäälliköt kanslioinensa tulevat jäämään paikoilleen ja toimimaan niin kauan kuin tuomioistuimetkin ja jättävät suoraan valitsemaallemme syyttäjälle tutkimusasiapaperit paikallisten syyttäjien kesken jätettäväksi. Keskuslaitoksesta paikallispäällikkö tilaa sitä ennen todistusaineistokortit.

Mitä tehtäviin rangaistusvaatimuksiin tulee, niin pyydän sitävastoin esittää armeijan tahdon ja toivomukset seuraavasti:

Kuolemanrangaistusta on vaadittava johtajille, sotilaspäälliköille, sota-agitaattoreille, murhaajille, ryöstäjille ja muille roistoilla. Johtajat ja agitaattorit y. m. jotka ovat tuottaneet kurjuutta puolustovereilleen ja aiheuttaneet syyttömien ja rehellisten ihmisten verenvuodatuksen ja teurastuksen, ansaitsevat kuolemanrangaistuksen, ja muut roistot, jos ne olisivatkin olleet itse johdon alla eikä johtajina, ovat tehneet itsensä syyppäiksi maanpetokseen tuntematta omantunnon vaivoja. Maanpetos on heidän rikostensa huippu.

Mitä taas tavalliseen punakaartilaiseen tulee, ei ole syytä suinkaan kenenkään kuvitella, että he olisivat taisteleet minkään aatteen puolesta.

Syyttäjille ja oikeuksille olen lähettänyt sitovat todistukset siitä, että punaiset olivat Venäjän sotajoukkojen ja hallituksen käytyreitä Suomessa. Ei kukaan Suomen mies voi väittää rehellisesti taistelleensa aatteen puolesta kun hän on antanut verivihollisen johtaa itseään, ja hänen aatteellisuutensa on ollut vain rikollisuutta.

Tavalliselle punakaartilaiselle on siis vaadittava ankaraa edesvastusta maanpetoksesta ja valtiopetoksesta.

On ehto Suomen armeijalle ja Suomen tulevaisuudelle, että kaikki maankavaltajat ja kapinalliset saavat ankaran rangaistuksen. Kun armeija nyt järjestetään ja luodaan vahvaksi ulkonaista vihollista vastaan, ei sen selkapuolella saa jäädä sisäisiä vihollisia, jotka vuoden perästä vapaiksi pääsyään voivat ilkkumalla lievää rangaistusta suunnitella uutta kapinaa.

Uutta toiselta puolen löytyy suuri joukko vähemmän syyllisiä. Ne, jotka pakosta ovat yhtyneet punaiseen kaartiin ja ne, jotka ovat ainoastaan toimittaneet toisarvoista vahtipalvelusta rintaman takana jai kuuluneet työkomppanian. Näitä olisi yleensä syytettävä ainoastaan avunannosta maan- ja valtiopetokseen. Jos tuomioistuimet havaitsivat heidän syyllisyytensä vähäiseksi, tulevat ne epäilemättä sovelluttamaan avunantoa koskevia lainmääräyksiä ja vapaasti lieventämään heidän rangaistustaan niin, että he voivat tulla endonalaisen vapaustuomion alaisiksi. Kuitenkin on tarkasti otettava huomioon pakoituksen laatu ja minin aikaan ja millälaisissa olosuhteissa se on tapahtunut. Jamitä vahtipalvelusta suorittaneisiin tulee, niin voi heidän toimintansa olla sotilaallisessa suhteessa hyvinkin tärkeä, jos se on ollut likellä rintamaa tahi linnoitusalueella tahi sen läheisyydessä. Ja on muistettava, että vahtimiesten palveluksen tarkoituksena rintaman takana pääasiallisesti oli estää S enaatin määräämien Suojeluskuntien syntymistä, sekä että elleiväthhe olisi vahtimiehinä toimineet, ei rintamalla olisi ollut niin paljon punakaartilaisia lähetää, eivätkä ryöstäjät liioin olisi voineet vapaasti liikuskella ryöstöretkillään.

Työkomppanioita taas oli monta eri lajia. Muutamat loivat sodankäynnille yhtä tärkeitä kuin rintamapalvelus konsamaan ja olisivat sellaiseen komppanian jäsenet tuomittavat siitä syystä yhtä ankarasti kuin rintamasotilaatkin. Toiset taas eivät tehneet muuta kuin jatkoivat entistä työtansa tehtäissä valmistamatta sotatarpeita tahi olivat muussa rauhallisessa työssä. Yleisenä sääntönä noudatettava, että te harkitessanne kaikkia tällaisia asioita asetatte itsellenne ratkaistavaksi kysymyksen, oliko syytetyn toiminta sodankäynnille tärkeä vai ei, toisin sanoen Teidän tulee ottaa nämä asiat enemmän sotilaalliselta kannalta.

Edelleen löytyy suuri joukko valtiopetokseen syyppäitä. Kaikki ne, jotka vallankumouksellisesti täyttivät valtion ja kuntien virat ja valtiolliset ja kunnalliset toimet, tahi esiintyivät vallankumouksellisina tuomareina syyttäjinä kommissaarioina j. n. e. Heidän rikollisuutensa riippuu silloin heidän asemansa tärkeydestä ja myöskin miten he valtaansa käyttivät.

Ja vihdoin ne, jotka 16:8 R.L. mukaan ovat syytetty syytettävät. Kansan mielipiteen mukaan on hyvin tärkeä, että ei laiminlyöä ankarasti syyttämistä niitäkään, varsinkin agitaattoreita, sillä vaikka he pelkuruudesta eivät ole uskaltaneet suoraan ottaa osaa aseelliseen toimintaan, on heidän toimintansa kuitenkin usein ollut maalle äärettömän turmiollinen.

Lopuksi pyydän huomauttaa, että on syytä alistaa oikeuksille eikä vakoilijoita olisi tuomittava Sotaoikeudessa Sotavaen Rikoslain mukaan, eikä valtiorikosoikeudessa.

Helsingissä. 19 p:nä kesäkuuta 1918.

1777

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.